

Folketingets Trafikudvalg

Christiansborg
1240 København K

3. april 2007

Samarbejde

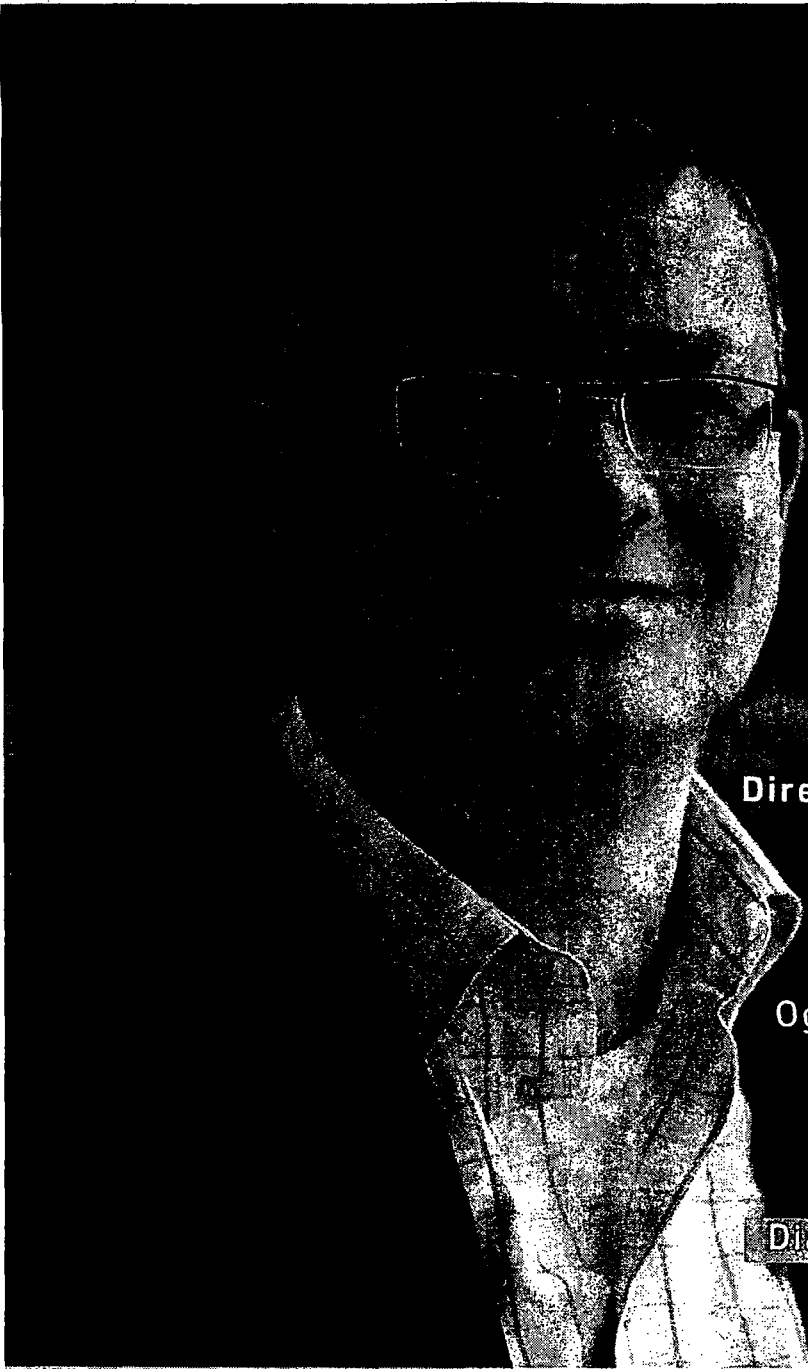
Årets fire udgivelser af **Vækstbarometeret** har samarbejde som tema. Samarbejde mellem byer, mellem landdistrikter, mellem udkantsområder – og internationalt samarbejde.

Årets første udgave af Vækstbarometeret kigger nærmere på regionens byer. Regionens mange mellemstore byer kan med den rette strategi skabe tilbud til borgere og virksomheder, der matcher tilbuddene i de store danske byer. En af vejene til at nå dette mål er bysamarbejde.

Vækstbarometeret findes også i en elektronisk version, der ligger på Region Sjællands hjemmeside www.regionsjaelland.dk.

Med venlig hilsen

Region Sjælland

Direktør Thomas Elm Kampmann:
Skandinavisk Transport
Center er beretningen om en
kommune, der opdager nye
styrkeområder ved sig selv.
Og som evner at kombinere sine
ressourcer på en ny måde.

TEMA OM BYSAMARBEJDE

Dialogkonferencer – se bagsiden

APRIL 2007 • NR. 1 • ÅRGANG 3

VÆKSTBAROMETERET

Bysamarbejde – leder

Visionen der blev til virkelighed – interview med direktør Thomas Elm Kampmann

Bysamarbejdet i Region Sjælland – analyse af Oxford Research

Byer i samarbejde skaber vækst – analyse af Oxford Research

San Francisco Bugten pioner i bysamarbejdet – analyse af Huset Mandag Morgen

Lyt til folks fødder – interview med seniorforsker Niels Boje Groth

Region Sjælland bør ... – interview med Ringsteds borgmester Niels Ulrich Hermansen

REGION
SJÆLLAND

Visionen der blev
til virkelighed 3

Byer i samarbejde
skaber vækst 5

Bysamarbejde i
Region Sjælland 8

San Francisco
Bugten pioner i
bysamarbejde 10

Lyt til folks fødder ... 13

Region Sjælland
bør udnytte
naboskabet til
metropol 14

Dialogkonferencer... 16

Vækstbarometeret april 2007

ISBN 87-7800-685-6

Ansvarshavende
Direktør Jens Peter Sørensen

Redaktion
Jan Elersted Moizen
jem@regionsjaelland.dk
Line Nyborg,
linnyb@regionsjaelland.dk

Tryk: Glumsø Bogentrykkeri A/S

Oplag 6.000

Foto
Forsidefoto: Bo Nymann
Foto side 2: Gert Ellegaard

Bysamarbejde

Årets fire udgivelser af Vækstbarometeret har samarbejde som tema. Samarbejde mellem byer, mellem landdistrikter, mellem udkantsområder – og internationalt samarbejde.

Dette nummer af Vækstbarometeret kigger nærmere på regionens byer. Regionens mange mellemstore byer kan med den rette strategi skabe tilbud til borgere og virksomheder, der kan matche tilbuddene i de store danske byer. En af vejene til at nå dette mål er bysamarbejde. Samarbejde, hvor byerne indgår alliancer på områder som eksempelvis vækst, offentlig service, bosætning, fritid og kultur. Trekantsområdet er det bedste danske eksempel på samarbejde mellem byer. Byerne i Region Sjælland kan gå samme vej.

Regional udvikling

Arbejdet med den regionale udviklingsplan er i fuld gang. Udviklingsplanen er en unik mulighed for, at alle aktører i regionen kan arbejde sammen om at definere visionen og målene for udviklingen af Region Sjælland. Det er en strategisk plan, som skal bidrage til at skabe de bedste rammer for bæredygtig vækst og for borgernes livskvalitet.

Arbejdet med den regionale udviklingsplan blev indledt ved en konference i november 2006. De knap 200 deltagere på konferencen, der repræsenterede en bred kreds af interessenter i regionen, kom med deres bud på en ønskelig, fremtidig udvikling af regionen.

I denne tid deltager flere end hundrede repræsentanter for organisationer i regionen i en række arbejdsgrupper. Resultaterne herfra bliver en række forslag til mål for udviklingen af regionen. Disse forslag bliver genstand for drøftelser på tre dialogkonferencer, som Region Sjælland afholder i maj 2007. Den første konference er målrettet politikere i regionen, og de to følgende dialogkonferencer er målrettet alle øvrige aktører i regionen. Jeg vil gerne opfordre alle til at deltage. Tilmelding og yderligere information kan fås på www.regionsjaelland.dk/rup

Forslagene til mål for den regionale udvikling vil ud over drøftelserne på konferencerne også blive sendt i skriftlig høring.

Velkommen til tredje årgang af Vækstbarometeret – og god læselyst!

Med venlig hilsen

Kristian Ebbensgaard
Formand for Regionsrådet

»Hvad kan man bruge 1,3 millioner kvadratmeter jord til ved frakørsel 32?«

Visionen der blev til virkelighed

Hvad kan man bruge 1,3 millioner kvadratmeter jord til ved frakørsel 32, og hvad er oppe i tiden? De to spørgsmål stillede Køge Kommune sig selv i år 2000 og ansatte direktør **Thomas Elm Kampmann** til at stå i spidsen for Skandinavisk Transport Center. Når en udvidelse er fuldført i 2010, er der blevet skabt cirka 3.000 nye arbejdspladser.

– I bund og grund er Skandinavisk Transport Center et kommunalt beskæftigelsesprojekt, siger direktør Thomas Elm Kampmann beskedent.

Men fra direktørens kontor på fjerde sal i terminalen til Bornholms Trafikken med udsigt over Køge Havn er det er svært at få øje på noget, der kan sættes i forbindelse med det traditionelle billede af et kommunalt beskæftigelsesprojekt.

Historien Thomas Elm Kampmann fortæller, er da også en dynamisk beretning om en kommune, der pludselig opdager nye styrkeområder ved sig selv. Og som evner at kombinere sine ressourcer på en ny måde.

– Svaret på, hvad der var oppe i tiden år 2000, var lager og logistik. Hovedstadsområ-

det manglede lagerplads, og København ville vist nok gerne have de tunge lastbiler ud af bytrafikken. Køge lå ideelt ved motorvej og havn, og der var udsigt til stigende samhandel med de baltiske lande. Det handlede derfor om at skabe synergi mellem en tørhavn og vådhavn og at finde på noget nyt, som Køge kunne leve af, da flere og flere industriarbejdspladser blev nedlagt.

På grønne marker begyndte byggemodningen af de 1,3 millioner kvadratmeter jord. De blev opdelt i et public service område for »strøgkunderne« på motorvejen, et egentligt transportcenter for de store lastbiler, en jernbaneterminal og et erhvervsområde for store virksomheder med udvidet transportbehov. Her har Netto placeret sit centrallager, og det samme har DBK, der via topmoderne teknik herfra distribuerer hovedparten af de bøger, der sælges i Danmark.

One-stop-shopping

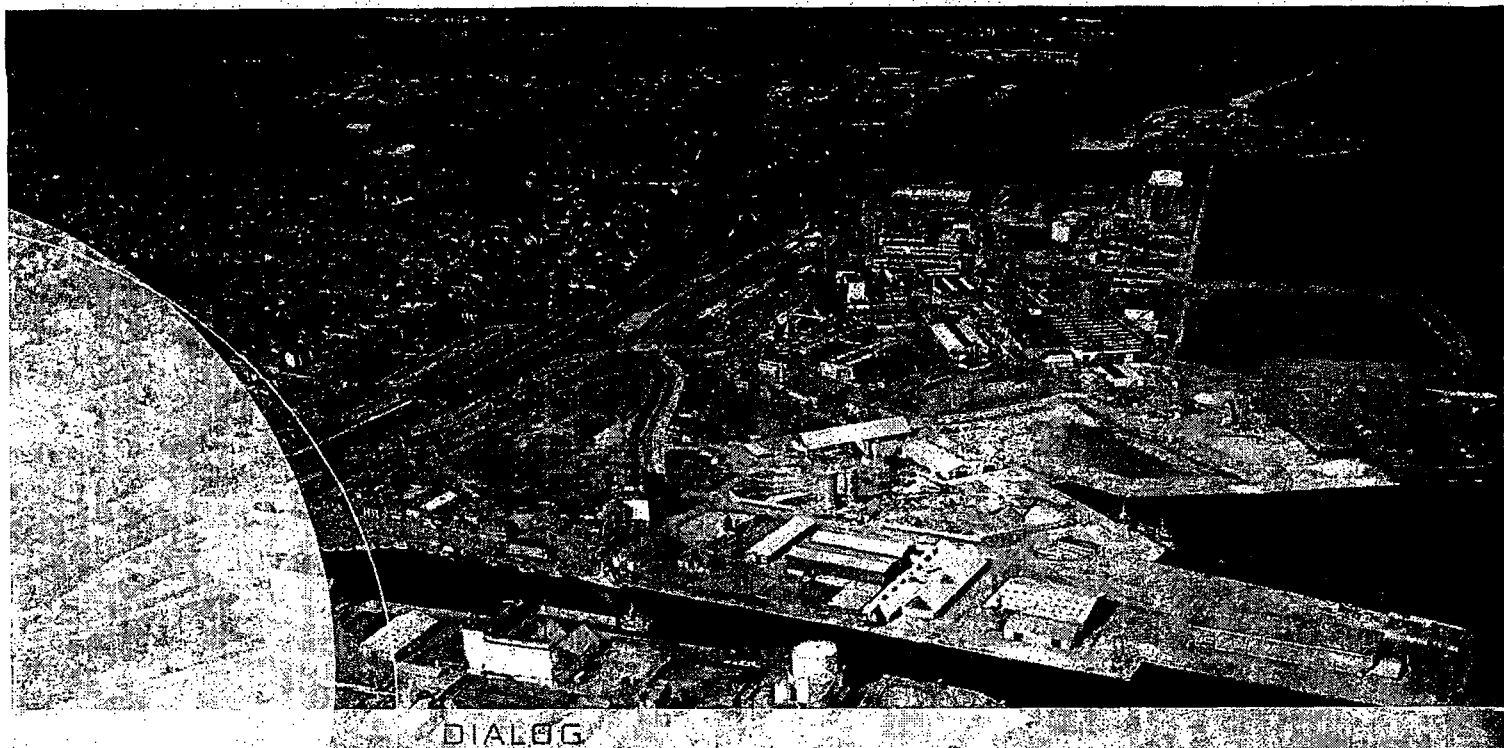
En af grundene til at mange virksomheder har slået sig ned på området er princippet om one-stop-shopping. Det betyder, at når en virksomhed vil købe en grund og opføre bygninger, henvender den sig til Skandinavisk Transport Center, som herefter er behjælpelig med formalia og besvarelse af spørgsmål. Derved slipper virksomhederne for at løbe frem og tilbage mellem forskellige forvaltninger og myndigheder.

Skandinavisk

Transport Center

Køge Havn er en kommunal selvstyrehavn med vandtætte skodder mellem kommunekasse og havn. Transportcenteret ved motorvejens frakørsel 32 hører direkte under kommunalbestyrelsen. De to juridiske enheder markedsføres begge som Skandinavisk Transport Center

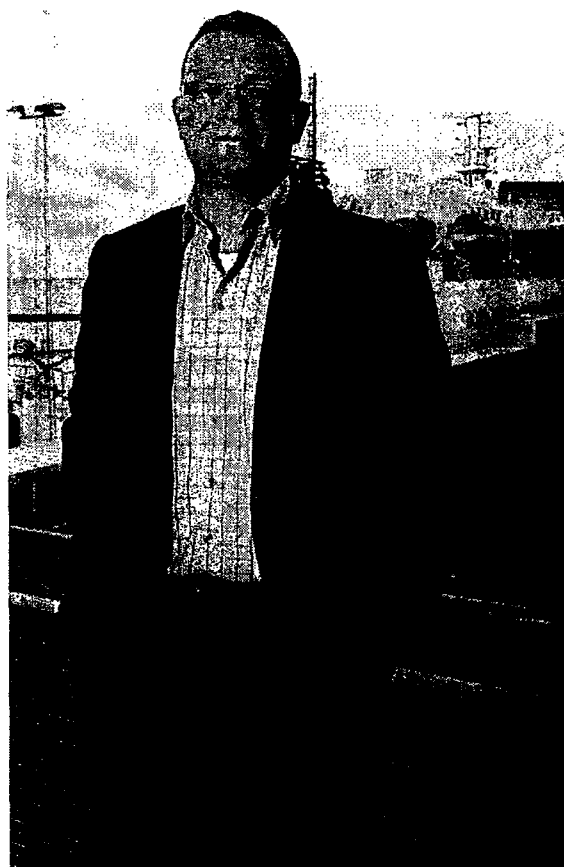
TEKST: JOURNALIST
SØREN R. THUESEN
FOTOGRAF: BO NYMANN

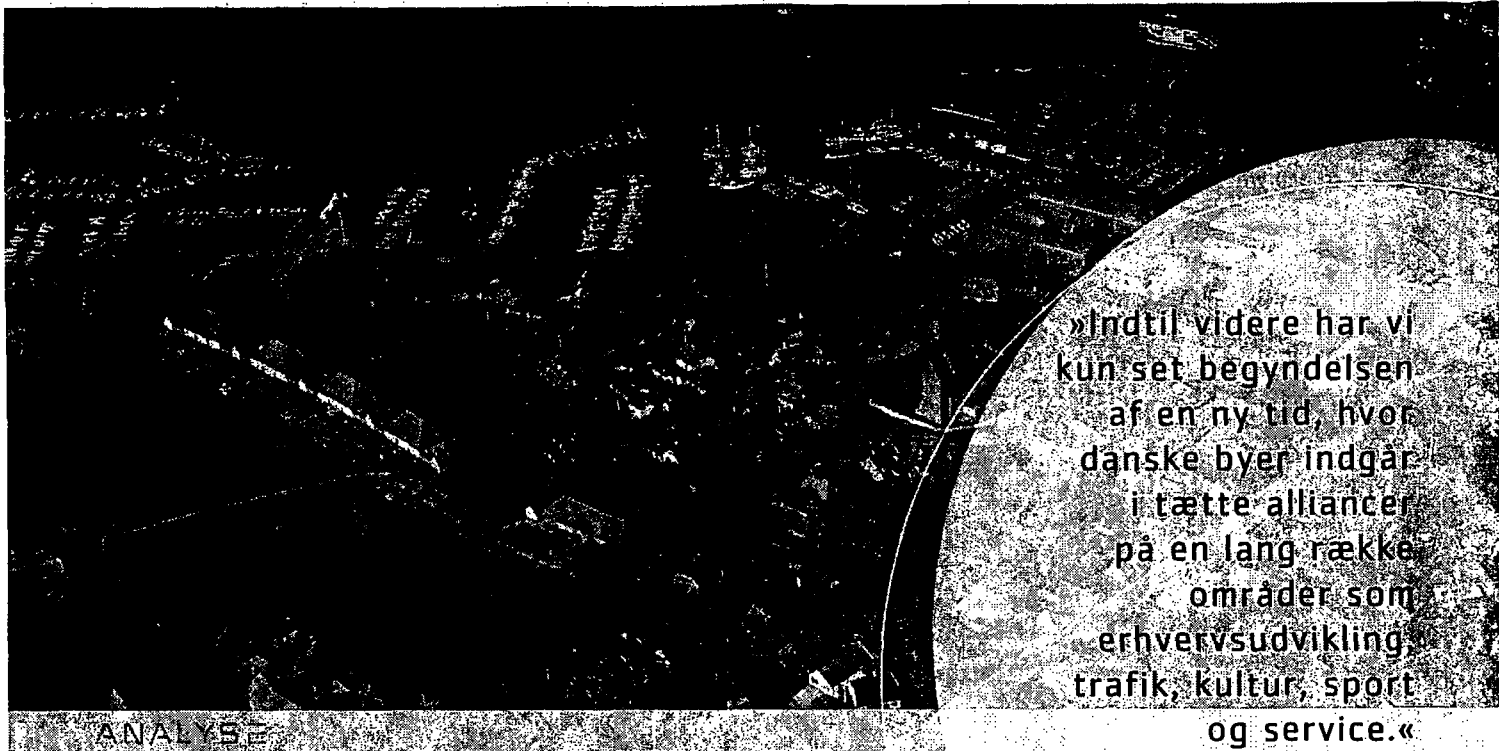

Fem gange win

Siden 2001 har havnen oplevet en fremgang på 150 procent målt i godsmængde, og der er ingen ledige arealer. Derfor er der blevet udformet et projekt, som vil inddæmme 400.000 kvadratmeter og skyde 800 meter ud i bugten. Alle miljøtilladelser er i orden, så det varer ikke længe, før det kan sættes i gang. Thomas Elm Kampmann kalder det et fem gange win-projekt:

1. Køge Havn får dobbelt så meget plads
2. Sjælland får løst et miljøproblem, fordi lettere forurenede jord bruges til opfyldning
3. På et udtjent havneområde indrettes boliger, kontorer og kulturelle tilbud
4. Lystbådehavnen får et ekstra bassin
5. Sønderstranden omdannes til strandpark ved at pumpe sand op. Her er der i dag lavvande, alger og fedtmøg. •

»Indtil videre har vi kun set begyndelsen af en ny tid, hvor danske byer indgår i tætte alliancer på en lang række områder som erhvervsudvikling, trafik, kultur, sport og service.«

ANALYSE

Byer i samarbejde skaber vækst

Mange danske virksomheder har indset, at globaliseringen medfører, at vækst skabes på tværs af lande og i tæt samarbejde med kunder og leverandører. På samme måde er Danmarks byer begyndt at samarbejde med hinanden på tværs af kommunegrænser. Indtil videre har vi kun set begyndelsen af en ny tid, hvor danske byer indgår i tætte alliancer på en lang række områder som erhvervsudvikling, trafik, kultur, sport og service.

De mellemstore byer i Danmark har stået for en stor del af den erhvervs-mæssige vækst. Samtidig har mange af byerne oplevet en kraftig befolkningsvækst, der bl.a. har skabt grundlag for nye satsninger inden for kultur og oplevelser.

De mellemstore byer har således travlt med at komme på landkortet og gøre sig attraktive overfor nye virksomheder og tilflyttende borgere.

Byer som Slagelse, Herning og Viborg har satset markant på at skabe opmærksomhed gennem sport og eliteidræt, mens byer som

Roskilde, Kolding og Holstebro har satset på kunst og kultur som flagskibe, der kan synliggøre byernes kvaliteter.

Men set fra et erhvervmæssigt perspektiv er det ofte samarbejdet mellem byerne, som har skabt resultater. Pointen er, at de mellemstore byer alene har vanskeligt ved at skabe samme tilbud og rammebetingelser som København, Århus og Odense. Men gennem samarbejde er det muligt at skabe gode vilkår for både virksomheders vækst, bosætning og kulturelle tilbud.

De mellemstore byer er driftige og handlekraftige og er samtidig mindre udsatte for storbyernes trængsel, forurening og sociale problemer.

Vækst i de mellemstore byer

Ser man på de mellemstore danske byer med ca. 30.000-50.000 indbyggere, så er det interessant, at de næsten alle er placeret inden for fire geografiske områder:

- Midtsjælland: en geografisk femkant, hvor hjørnerne udgøres af Slagelse, Næstved, Køge, Roskilde og Greve Strand.
- Trekantområdet: en trekant mellem byerne Kolding, Vejle og Fredericia.
- Nordsjælland: en trekant mellem byerne Helsingør, Hillerød og Hørsholm.
- Midtjylland: en geografisk firkant, hvor hjørnerne udgøres af Viborg, Herning, Holstebro og Silkeborg.

1	Hovedstaden	1.084.885
2	Århus	228.674
3	Odense	152.060
4	Aalborg	121.540
5	Esbjerg	71.886
6	Randers	55.909
7	Kolding	55.045
8	Horsens	50.983
9	Vejle	49.928
10	Roskilde	45.807
11	Herning	44.437
12	Silkeborg	41.300
13	Næstved	41.158
14	Greve	41.093
15	Hørsholm	37.100
16	Fredericia	37.074
17	Helsingør	35.075
18	Køge	34.476
19	Viborg	34.114
20	Holstebro	31.955
21	Slagelse	31.778
22	Taastrup	31.068
23	Hillerød	28.941
24	Sønderborg	27.391

Tabel 1.

Danmarks 24 største byer.

De seks største byer indgår i et 6-bysamarbejde

Kilde: Danmarks Statistik.

»Kommunerne i Trekantområdet er Danmarks mestre i at investere i erhvervsfremme, og det ses direkte i form af vækst og beskæftigelse«

ANALYSE

Disse fire områder er interessante at sammenligne. Det skyldes for det første, at områderne udgøres af byer med omtrent samme størrelse og derfor har en række fælles karakteristika. For det andet er det områder, som alle er i nær konkurrence med en større by (Århus, Odense og København). For det tredje rummer disse fire områder forskellige erfaringer med bysamarbejde, som gør det interessant at sammenligne udviklingen i byerne. De to sjællandske områder har således ikke en udpræget tradition for bysamarbejde sammenlignet med de to jyske områder.

Langvarigt samarbejde skaber resultater for byerne

Ser man på de fire områders indbyggertal i tabel 2, så er det tydeligt, at alle fire områder har oplevet en betydelig tilflytning. Men det er bemærkelsesværdigt, at Trekantområdet har oplevet den markant største vækst i indbyggertallet. Det vidner om særligt gode erhvervs- og bosætningsbetingelser.

Den Regionale Udviklingsmodells indikatorer for erhvervslivets rammebetingelser (tabel 3) viser en del af forklaringen. Kommunerne i Trekantområdet er Danmarks mestre i at investere i erhvervsfremme, og det ses direkte i form af vækst og beskæftigelse. Trods et lavere

antal uddannelsespladser end Midtsjælland og Midtjylland, så har området meget flotte tal for iværksætteri, både i antallet af nyetableringer, overlevelseshastighed og gazellevirksomhed.

En anden forklaring på Trekantområdets succes er den lange erfaring med samarbejde mellem byerne.

Siden 1992 har der været et formelt samarbejde mellem de tre byer i området. Gennem Trekantområdets Innovationsforum har man sat fokus på den tværgående erhvervsudvikling og erhvervslivets rammebetingelser. Samarbejdet har spredt sig til andre områder.

Man arbejder for at tiltrække flere uddannelsespladser til området, bl.a. i samarbejde med virksomheder som Lego, Gumlink, B&O og Danfoss. Kulturområdet er et centralt ben i strategien om at tiltrække nye ressourcer til regionens arbejdspladser. I 2004 fik Trekantområdet Byplanprisen for ambitionen om at skabe et sammenhængende grønt byområde.

På samme vis har byerne Holstebro og Herning (sammen med Skive og Ikast) samarbejdet som Landsdelscenter, bl.a. i form af markedsføring af regionen, fælles kampagner for bedre infrastruktur, uddannelse, lokalplanlægning mv.

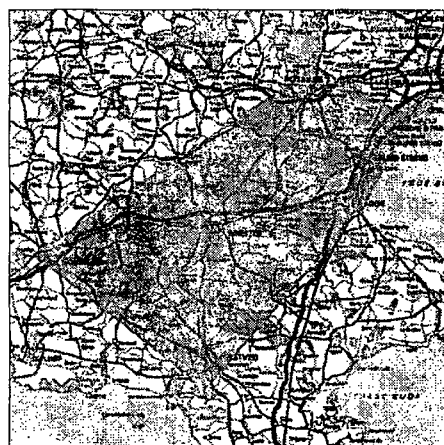
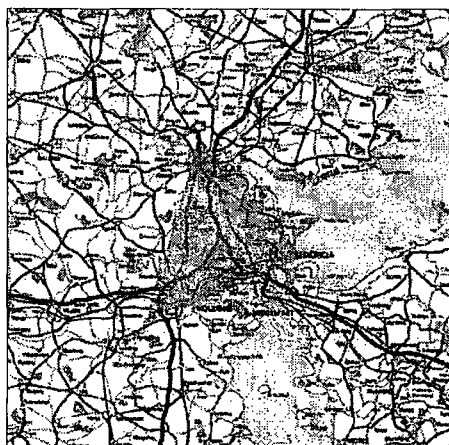
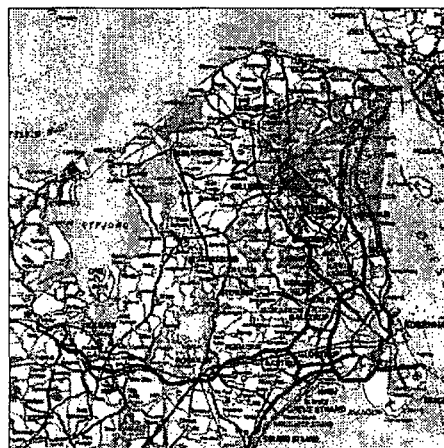
TEKST: OXFORD RESEARCH
FOTOGRAF: BO MALLING &
GERT ELLEGAARD
KORT: KORT & MATRIKELSTYRELSEN

Tabel 2.

Bemærk indbyggertallet er for byerne, ikke kommunerne

Kilde: Danmarks Statistik

BYOMRÅDE	BYER	INDBYGGERTAL	ANTAL TILFLYTTERE 2000-2004
Midtsjælland	Roskilde – Greve – Køge – Næstved – Slagelse	194.312	891
Midtjylland	Herning – Holstebro – Silkeborg – Viborg	151.816	1.394
Trekantområdet	Fredericia – Kolding – Vejle	142.047	2.007
Nordsjælland	Helsingør – Hillerød – Hørsholm	101.116	679

Figur 1.
De fire byområder
Lokalisering af
undersøgelsesområderne
Kilde: Oxford Research
2007

Nordsjælland og Midsjælland har ikke samme tradition for et flerstrengt samarbejde. Det ses af kommunernes strategier og handleplaner, hvor bysamarbejde ikke er integreret.

De mellemstore sjællandske byer klarer sig over landsgennemsnittet, når det gælder erhvervsudvikling. Men potentialet for at skabe vækst og arbejdspladser kunne formentlig forbedres, hvis der blev udviklet mere fælles og koordinerede strategier. Det viser erfaringerne fra Trekantområdet. Men det er hårdt arbejde.

»At skabe samarbejde mellem de 6 kommuner, der er med i Trekantområdet er hårdt ar-

bejde. Der findes ingen nemme løsninger eller genveje til succes. Det handler om at finde ét eller to områder, hvor kommunerne er villige til at afgive noget suverænitet«, direktør Bjarne Haubo Christensen fra Trekantområdet.

Ifølge Bjarne Haubo Christensen er kommunernes ansvar og udfordringer blevet endnu større efter kommunalreformen:

»Selvom mange kommuner er blevet større så er kravene tilsvarende vokset. Kommunerne kommer til at erkende, de ikke kan løfte alle opgaver selv«.

Tabel 3.
Kilde: Den Regionale
Udviklingsmodel

OMRÅDE	NYTTABLER/OPVIRKSOMHEDER	OVERLEVELSE/FREKVENS	BESKÆFTIGELSE	KONTORER/ERHVERVSAREAL	ANSATTE/GAZELLER	UDDANNELSESNIVEAU	INVESTERING/ERHVERVSAREAL
Roskilde – Greve – Køge – Næstved – Slagelse	103	106	103	91	97	103	98
Herning – Holstebro – Silkeborg – Viborg	104	96	106	112	104	96	104
Fredericia – Kolding – Vejle	109	112	105	115	103	107	113
Helsingør – Hillerød – Hørsholm	114	106	111	85	102	117	96

Bysamarbejde i Region Sjælland

Gennem fælles markedsføring, regional diversitet og fusioner har de større byer i Region Sjælland mulighed for at skabe tilbud til borgere og virksomheder, der kan matche de danske storbyer.

Region Sjælland kan lære af den gradvise regionale specialisering, som The Bay Area gennemgår. Tre hovedpointer omkring regionalt samarbejde kan fremhæves som nøgler til at styrke regionen: Fælles markedsføring, regional diversitet og fusioner.

I det følgende gives tre eksempler på hvordan disse værktøjer allerede anvendes i Region Sjælland.

The San Francisco Bay Area i Californien er unikt eksempel på fremtidens regionale udvikling.

Området, som er på størrelse med Sjælland, rummer en række større byer spredt rundt i bugten, som har udbygget deres egne specialer.

Oakland er havnebyen, hvor de store containerskibe kan lægge til. Berkeley er universitetsbyen med mange små spinoff virksomheder og et ungt, kreativt miljø. Palo Alto og San José er hjemsted for Silicon Valleys mange højteknologiske virksomheder, samt Stanford University. Som kulturelt centrum ligger San Francisco, hvor havnen er omdannet til kulturelle formål og hvor mange af bugtens 6 mio. indbyggere søger hen, når de skal opleve sport, kunst, koncerter og underholdning.

I The Bay Area har byerne udviklet komplementære styrker, der løfter hele regionen, til at være et af verdens mest attraktive steder at bo og arbejde.

Fælles markedsføring: Turisme fra havn til havn

Når man vælger at holde ferie i sin egen sejl-båd, så er det friheden og den friske luft, som trækker. Destinationen er derfor sjældent én bestemt havn, men i stedet er attraktionen et farvand eller en sejlroute.

Derfor har Turistsamarbejdet Sjælland/Møn etableret et samarbejde mellem havnebyerne i Sydsjælland, som skal tiltrække sejlere fra hele Europa gennem fælles markedsføring. 18 havne fordelt over kommunerne Stevns, Faxe, Vordingborg, Næstved og Slagelse er med i projektet, som understreger, at for mange typer af turisme er samarbejde nødvendigt for at kunne tiltrække kræsne turister.

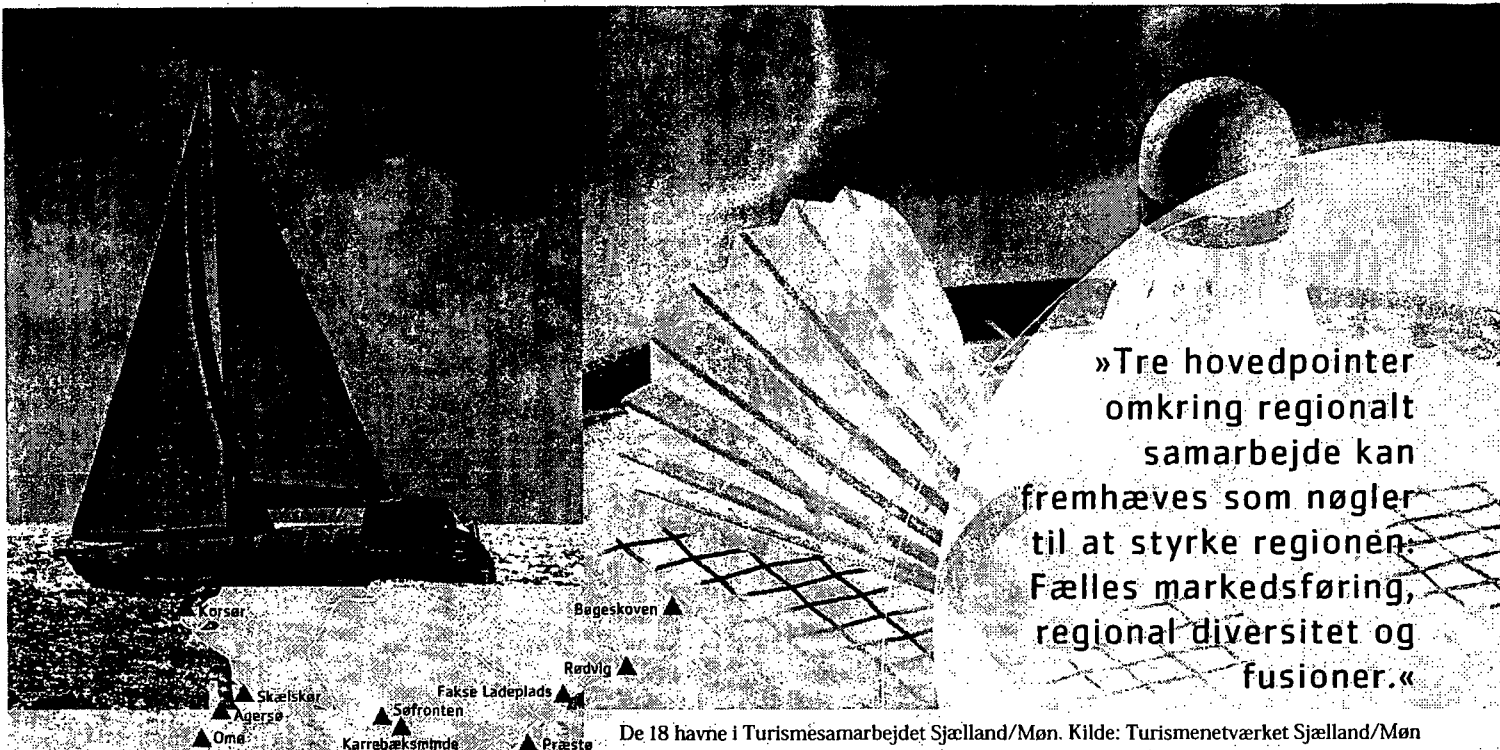
Havnene har forskellige profiler og tilbud til gæsterne, ligesom naturen fra Stevns til Korsør byder på mange forskellige oplevelser for de sejlede. Oplevelserne til søs, kombineret med de turistattraktioner, som findes på land, giver en unik samlet »pakke« for en spændende sejl-

The San Francisco Bay Area

TEKST: OXFORD RESEARCH
FOTO: HÉRUFSHOLM,
ISTOCK.COM

1 OXFORD RESEARCH (2007):
»THE EXPAT STUDY«

»Tre hovedpointer omkring regionalt samarbejde kan fremhæves som nøgler til at styrke regionen: Fælles markedsføring, regional diversitet og fusioner.«

De 18 havne i Turismesamarbejdet Sjælland/Møn. Kilde: Turismenetværket Sjælland/Møn

tur rundt i Region Sjælland. Et lignende havnesamarbejde findes på Lolland-Falster.

Regional diversitet: Internationale uddannelser

Mange forbinder et godt uddannelsesudbud med mange erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Men folkeskoler og gymnasier, hvor undervisningen foregår på engelsk, har en stor betydning for mange tilflyttere til regionens internationalt orienterede virksomheder. Undersøgelser viser, at 62% af de højtuddannede, som kommer til Danmark for at arbejde, tillægger tilgængeligheden af gode internationale skoler afgørende betydning.¹ Det er en ofte overset faktor.

Internationale skoler er samtidig et godt eksempel på vigtige uddannelsesstilbud, hvor alle kommuner ikke behøver have sit eget tilbud. Vordingborg Gymnasium har en international studentereksamen. I Region Sjælland findes Danmarks ældste og mest respekterede internationale privatskole, Herlufsholm, som har eksisteret siden 1565.

Herlufsholm dækker regionens behov for anerkendt engelsksproget undervisning og formår samtidig at tiltrække ressourcer stærke unge mennesker fra verden til regionen. Det er en stor styrke for Næstved Kommune og hele Region Sjælland.

Ifølge rektor for Herlufsholm, Klaus E. Jakobsen, fungerer samarbejdet med Næstved Kommune rigtig godt: »Vi er et supplement til kommunens og regionens samlede uddannelsesbillede. Vi har mere end 500 elever, hvor

cirka halvdelen bor på kostskolen, mens den anden halvdel er dagelever, som bor i regionen og pendler til skolen hver dag«.

»Samtidig er vi et godt ansigt for Næstved Kommune udadtil. Det kommer bl.a. til udtryk ved, at vi er rammen for mange af kommunens arrangementer, fx ved besøg fra venskabsbyer«.

Fusioner: Sportsånd i fællesskab

Den stærk forøgede konkurrence blandt de danske byer om at komme på landkortet er slået markant igennem inden for sportens verden. Alle kender efterhånden Slagelses håndboldsucces, mens byer som Brøndby, Frederikshavn og Viborg hver uge får omtale gennem elitehold inden for fodbold, ishockey og håndbold.

Men også inden for sportens verden ser man nye tendenser for samarbejde mellem byer. Således har Viborgs håndboldherrer lavet en aftale som medfører, at holdet træner i Viborg, men spiller kampene i Skive.

I Region Sjælland er der langt mellem sportslige resultater på absolut eliteplan. Men en fusion mellem Skælskør Badmintonklub og Slagelse Badmintonklub i form af overbygningen Team Vestsjælland har medført, at man kan opleve verdensklasse badminton i regionen.

Det er et eksempel på, at samarbejde om eliteoverbygninger på de lokale idrætsklubber kan være redskabet til at kunne etablere et elite miljø med tilstrækkelig sportslig kapacitet, sponsorstøtte og tilskueropbakning. •

Store ambitioner kræver samarbejde

Team Vestsjælland er et samarbejde mellem Skælskør Badminton Klub og Slagelse Badminton Klub. Team Vestsjælland skal opfattes som et professionelt led mellem organisationens to medlemsklubber.

Team Vestsjællands ambition er at placere Vestsjælland som Danmarks badminton mekka. Et så ambitiøst projekt bygger både på et kort- og langsigtet arbejde omkring fremtidens talenter og at skabe et af Danmarks bedste ligahold.

Team Vestsjællands visioner er:

- at tilbyde borgere på Vestsjælland verdensklasse badminton
- at tilbyde talenter på Vestsjælland et udfordrende udviklingsmiljø
- at tilbyde Vestsjælland en spændende idrætskultur

ANALYSE

San Francisco Bugten pioner i bysamarbejde

Konfronteret med aggressiv vækst, boligmangel og trafikpropper er 100 byer og ni amter gået i tæt samarbejde.

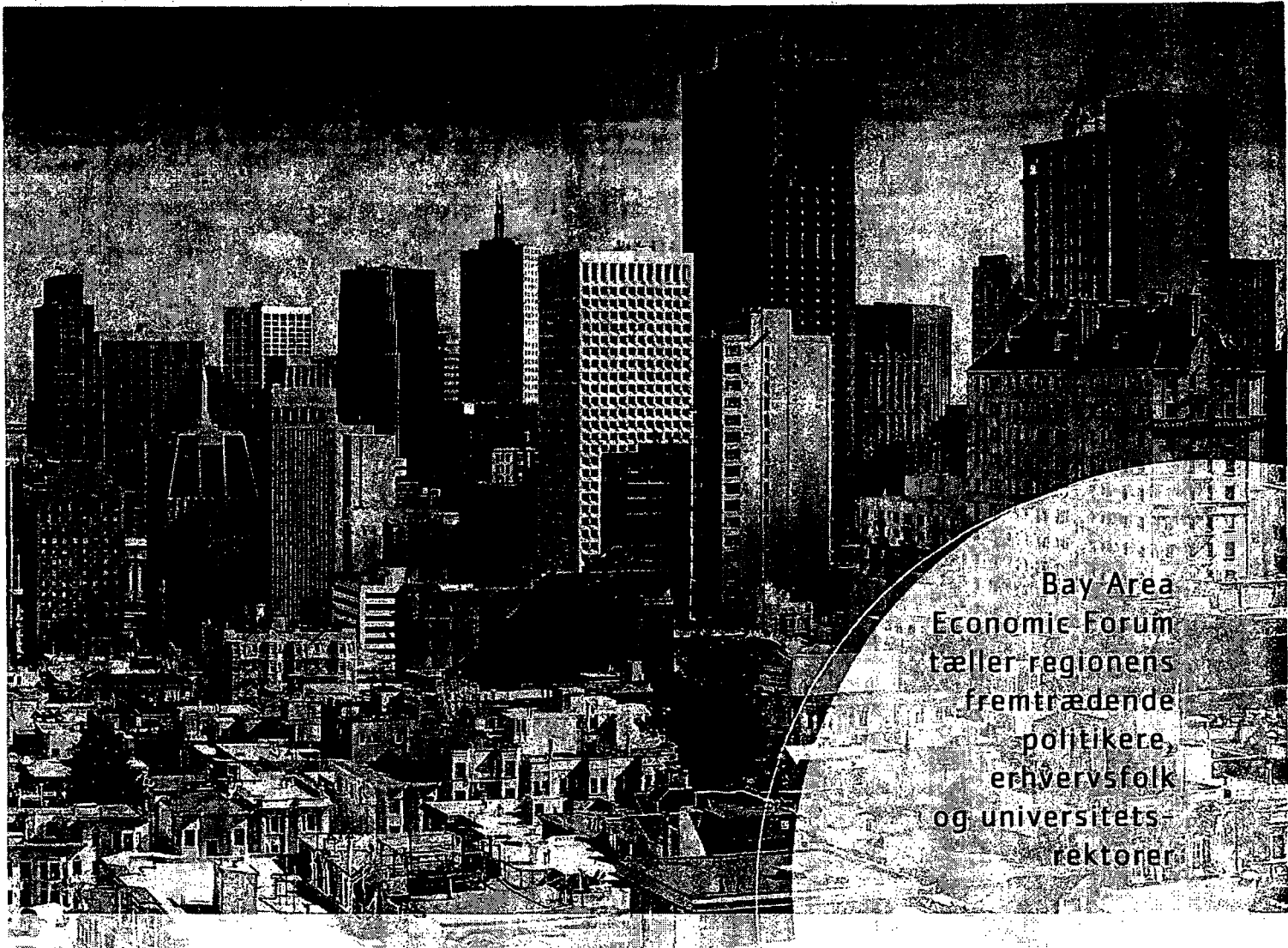
Et af de tidligste og mest succesrige eksempler på bysamarbejder er udviklingen af regionen omkring San Francisco Bugten, også kaldet The Bay Area. Godt seks millioner mennesker bor her, ikke flere, men med universiteter som Stanford og Berkeley, med byen San Francisco, erhvervsområdet Silicon Valley samt virksomheder som Apple, Intel og Levi Strauss skiller The Bay Area sig ud som USA's måske mest dynamiske region.

Rundt om San Francisco Bugten ligger 9 amter og 101 større byer, med San Jose, San Francisco og Oakland som de største. Et tæt

samarbejde mellem byerne er en forudsætning for hele regionens succes. En nøgle er her, at byområderne på mange måder komplementerer hinanden. Oakland har en af USA's største havne, og spiller en afgørende rolle for regionens klassiske forbindelse til Asien. San Jose er metropolen i Silicon Valley. San Francisco drives i stadigt stigende grad af turismen. Byerne Berkeley og Stanford har en position med universiteter i verdensklasse. Palo Alto huser forskningsinstitutioner. Nord for San Francisco, på den anden side af Golden Gate Bridge, ligger Marin County, hvor 51 procent af indbyggerne mindst har en bachelor grad.

TEKST: HUSET MANDAG MORGEN
FOTO: ISTOCK

Bay Area
Economic Forum
tæller regionens
fremtrædende
politikere,
erhvervsfolk
og universitets-
rektorer

Der er med andre ord nogle styrker at samarbejde om. Og karakteristisk for regionen begyndte samarbejdet ikke med politikerne, men med erhvervslivets ledere. Erhvervsorganisationen Bay Area Council blev etableret i 1945, og tæller i dag virksomheder med 489.000 ansatte, svarende til 1/6 af områdets private beskæftigelse. Først 16 år senere, i 1961, etablerede regionens byer og amter som de første i Californien et frivilligt, men forpligtende samarbejde gennem Association of Bay Area Governments, hvor 100 af 101 byer og alle ni amter er repræsenteret.

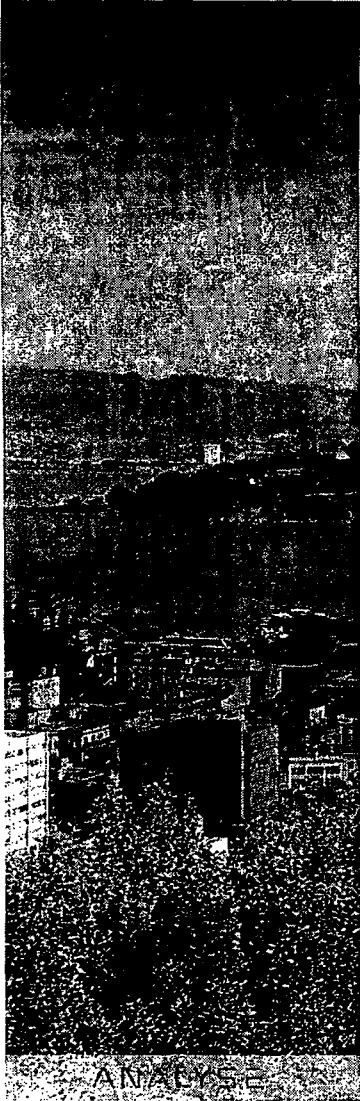
En betydelig del af udviklingen koordineres imidlertid ikke af politikerne alene. I 1988 etablerede erhvervslivets Bay Area Council og politikernes Association of Bay Area Governments en fælles organisation, Bay Area Economic Forum. I 1999 fulgtes op med dannelsen af Bay Area Science and Innovation Consortium som koordinerer indsatsen i regionens 5 universiteter, 18 nationale forskningsinstitutioner og de store virksomheders egne forsknings- og udviklingsenheder.

Selv om Bay Area Economic Forum i høj grad udspringer af erhvervslivet, fremstår dets indflydelse på byernes samarbejde som fuldt på højde med politikernes eget samarbejde. Bay Area Economic Forum tæller regionens fremtrædende politikere, erhvervsfolk og universitetsrektorer, og har som formand McKinsey Consultings leder i San Francisco. Valget af formand har blandt andet den effekt, at McKinseys organisation i praksis fungerer som et motorrum og leverandør af kontante data og rapporter forud for beslutninger i bysamarbejdet.

Dagsordenen er vækst

Centralt for byernes samarbejde er vækstpresset. De syv millioner indbyggere ventes at vokse til 8 millioner i 2020 og 9 millioner i 2035. Antallet af jobs ventes over de næste 30 år at vokse med 1,8 millioner, oveni de nuværende 3,5 millioner.

Den slags vækst sætter nogle indlysende dagsordener i forhold til hele infrastrukturen.

Kun ved at arbejde sammen for at sikre regionens udvikling indadtil, og ved at sætte fælles dagsordener i forhold til det øvrige USA, kan byerne i The Bay Area fastholde positionen som de mest velstående i verden.

Allerede i dag opfattes transport som det dominerende problem blandt regionens indbyggere. I en måling fra marts 2007 mener 33 procent af indbyggerne, at trafik er det største problem. Dermed er det en større bekymring end kriminalitet, økonomi, arbejdsløshed, forurening og boligmangel. I USA har The Bay Area den næsthøjeste andel af borgere som må pendle over tre kvarter til arbejde.

I den forstand minder situationen om Region Sjællands. Men politisk er systemet radikalt forskelligt. Herhjemme spilles interesseforskellene igennem, mellem den københavnske bykernes ønske om få biler og store indtægter på bilismen, og så oplandets behov for adgang. I den danske konstellation ligger magten i bykernen. The Bay Areas tradition for folkeafstemninger medfører andre spilleregler. Investeringer for milliarder af dollars er stemt igennem, og kanaliseres nu ud i forbedret vejnet mv.

Også den øvrige infrastruktur går byerne sammen om at opgradere. Lufthavnene i San Francisco, Oakland og San Jose er alle tæt på kapacitetsgrænsen. I 2035 skal det centrale vandforsyningsanlæg, Hetch Hetchy Water, levere 35 procent mere vand. Samtidig er vandforsyningen kritisk følsom for fremtidige jordskælv, der er et centralt område for byernes samarbejde.

Med en jobvækst på 50 procent og en befolkningsvækst på 30 procent over 30 år kræves styring og samarbejde. Association of Bay Area Governments melder ud, hvor meget hver enkelt by bør vokse – og ikke altid til byernes egen tilfredshed. Samarbejdet er baseret på, at hver by og hvert amt har én stemme. Når både et flertal af byer og et flertal af amter bakker op, kan den fælles organisation fastlægge sin strategi. Væksten planlægges i de eksisterende byer og langs transportkorridorerne.

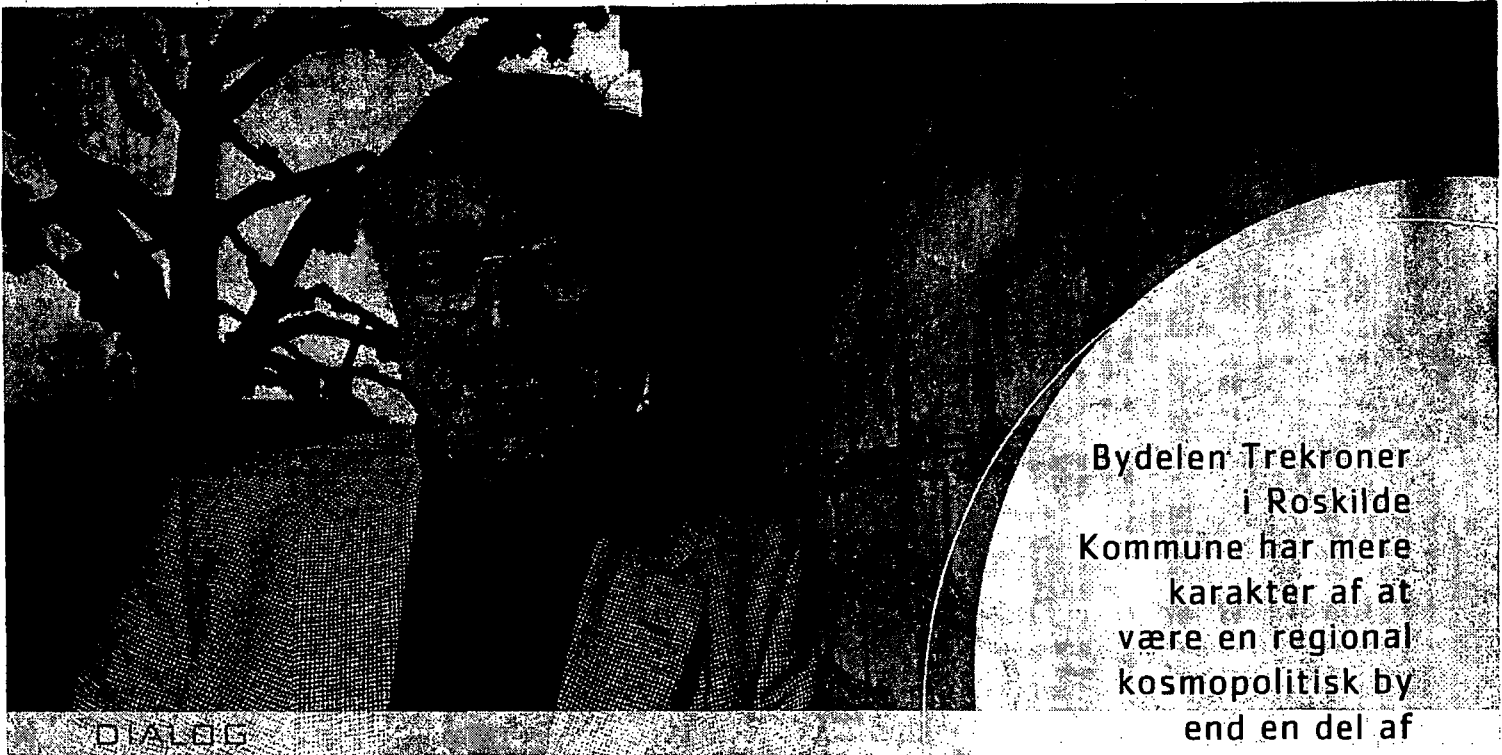
Samtidig har regionen en fælles interesse i at skabe boliger til både lav- og mellemindkomsterne. De fleste byer ser dog gerne, at nabobyerne går forrest. The Bay Area er den dyreste region i USA. Selv New York er overhalet. Det har skabt en meget speciel befolknings sammensætning. 64 procent af indbyggerne er videnarbejdere, mens blot 12 procent arbejder indenfor lavere segmenter af service. Så der er en ubalance, og et udækket behov. Kun ved at skabe billigere boliger, kan videnarbejderne få den ønskede service.

Association of Bay Area Governments har derfor udviklet kvotesystemer, hvor hver by har ansvar for at skabe et antal boliger til lavindkomster og mellemindkomster. Det er ikke 5000 boliger til 5000 kroner. Det er 133.195 boliger, hvoraf de første 52.000 er bygget.

Fælles dagsordener

Set udefra har Silicon Valley i det sydvestlige hjørne af The Bay Area haft en særlig status. Set indefra er skæbnesfællesskabet omkring San Francisco Bugten ikke til diskussion. Området omkring San Jose producerer næsten ti gange så mange patenter pr. ansat som USA generelt. Men nærheden til regionens universiteter og eksempelvis San Francisco er afgørende.

Kun ved at arbejde sammen for at sikre regionens udvikling indadtil, og ved at sætte fælles dagsordener i forhold til det øvrige USA, kan byerne i The Bay Area fastholde positionen som de mest velstående i verden. •

Bydelen Trekroner
i Roskilde
Kommune har mere
karakter af at
være en regional
kosmopolitisk by
end en del af
Roskilde

Lyt til folks fødder

Gennem valg af boliger, arbejdssteder og indkøb er befolkningen i gang med at forme den grænseløse regionale by. Derfor bør politikere og planlæggere lytte mere til folks behov og kærligt men kritisk gøre op med gamle dogmer, mener seniorforsker Niels Boje Groth.

– Bydelen Trekroner i Roskilde Kommune har mere karakter af at være en regional kosmopolitisk by end en del af Roskilde, hvor folk bor og pendler frem og tilbage til en arbejdsplads i hovedstaden eller det øvrige Sjælland, siger Niels Boje Groth og henviser til en undersøgelse fra Arkitektskolen i Aarhus. Han er seniorforsker ved Center for Skov, Landskab og Planlægning, Københavns Universitet og har tidligere været teknisk direktør i Frederikssund Kommune.

Også andre byer i Region Sjælland har taget ideen om den grænseløse regionale by til sig. For eksempel besluttede byrådet i 2003 i den tidligere Nysted Kommune – nu del af Guldborgsund Kommune – at henvende sig direkte til velhavende førtidspensionister i hovedstadsområdet, for at få dem til at oprette »ollekoller« i Nysted.

Ophæv restriktioner

– Hvis regions- og lokalpolitikere vil være fødselshjælpere for en sådan udvikling, skal de være opmærksomme på love og regler, der hindrer den grænseløse regionale by, siger Niels Boje Groth. Det kan for eksempel ske ved at lempe restriktioner, så seniorer i udvalgte sommerhusområder kan udvikle alternative bopælmiljøer. Eller ændre kommunalfuldmagten når hensynet til almenvellet, rækker ud over kommunegrænsen. Et tredje eksempel kunne være at ændre bevillingsreglerne, så en borgmester i en akut situation kan købe et hus på tvangsauktion, hvis hensynet til beboersammensætningen i kommunen taler for det.

Andre forslag kunne være at give plads til at indrette byer til forskellige målgrupper i regionen. En by kunne for eksempel indrettes, så den på alle livsområder tager hensyn til ældres behov, mens en anden kunne gøre sig attraktiv for friværdisfamilierne.

– Den regionale planlægning står svagt, når det drejer sig om byerne, hvor der mangler beføjelser i forhold til kommunerne, mener forskeren. Men de tidligere amter havde stor indflydelse på at forme det åbne land. Derfor handler det for regionen om at tilføre planlægningen noget nyt. Det kan ske ved at aflure, hvordan hverdagslivet rent faktisk former sig. Byernes borgere samvirker i udstrakt grad på Sjælland, og planlægningen bør i højere grad end i dag være betinget af borgernes livsform, mener Niels Boje Groth. •

Center for Skov, Landskab og Planlægning er oprettet i 2004, som et selvstændigt center under Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole nu Københavns Universitet.

25 medarbejdere forsker i by- og regionaludvikling, landskabsforvaltning, friluftsliv, turisme og natursyn både i Danmark og internationalt. Formålet med forskningen er at skabe og formidle viden til brug for forvaltning af byer og landskaber, der er miljø- og naturmæssigt bæredygtige. Desuden er det målet at skabe sunde livsmiljøer for mennesker som grundlag for kulturel udvikling og økonomiske aktiviteter.

TEKST: JOURNALIST
SØREN R. THUESEN
FOTOGRAF: BO NYMANN

Niels Ulrich Hermansen,
borgmester i Ringsted

DIALOG

Region Sjælland bør udnytte naboskabet til metropol

Ringsted, Lejre og Roskilde kommuner har indledt et tæt erhvervssamarbejde, som skal lokke virksomheder til området. På den måde udnytter kommunerne naboskabet til metropolen København/Malmø. Den måde at tænke på bør også gennemsyre den regionale udviklingsplan, mener Ringsteds borgmester Niels Ulrich Hermansen.

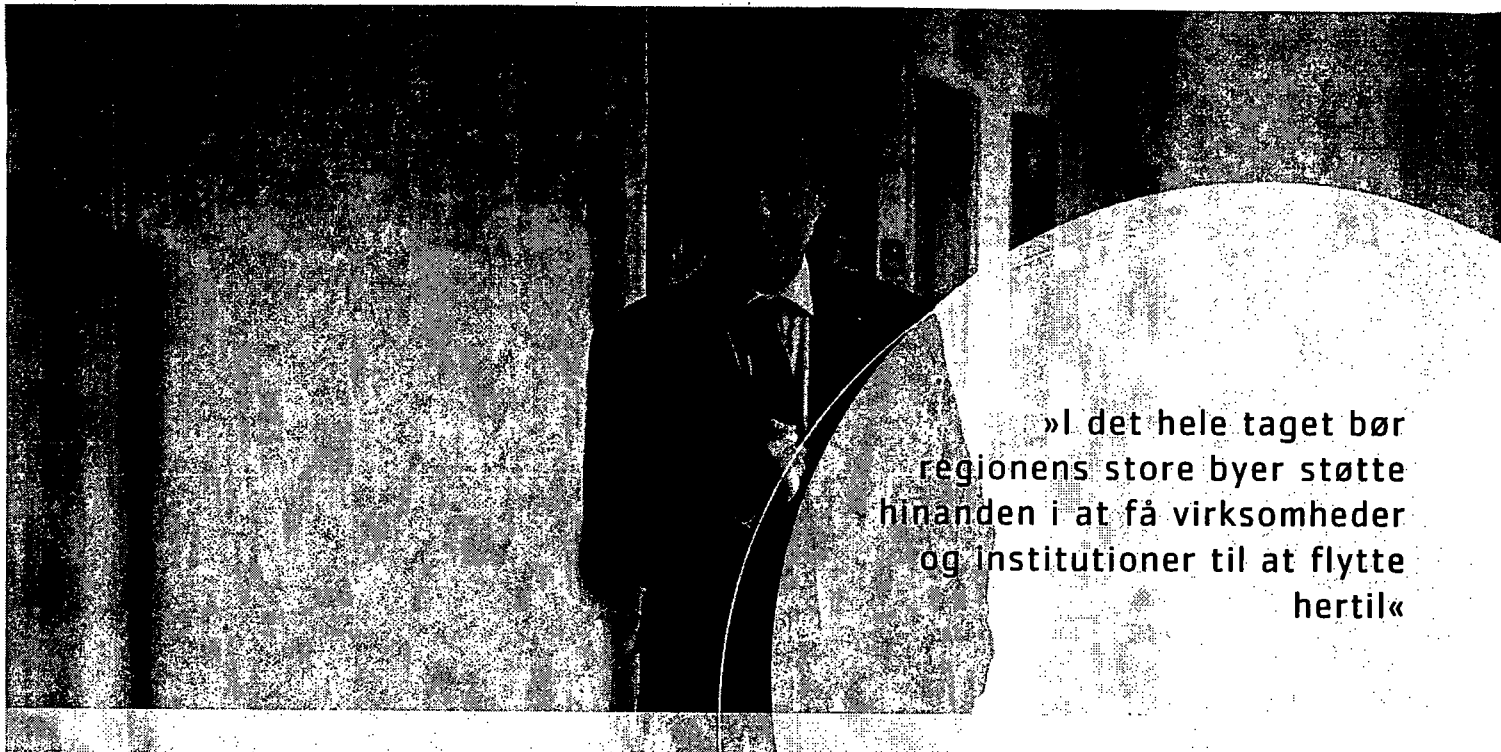
– Hver morgen pendler 7 – 8.000 mennesker fra Ringsted til Roskilde og København for at arbejde. Det er mange, så derfor er vi gået i gang med at kortlægge arbejdspladser og uddannelser, siger Ringsteds borgmester Niels Ulrich Hermansen. Målet er at nå frem til at så og så mange mennesker gerne vil arbejde i Ringsted, og så opfordre virksomhederne til at flytte hertil eller til Lejre og Roskilde. Det vil skabe en win-win-situation, hvor folk får mulighed til at bruge tiden til noget andet end at sidde i motorvejskøer eller forsinkede tog.

– De tre kommuner supplerer hinanden. Lejre har som landkommune ikke de store muligheder for at tiltrække store virksomheder, men har meget at tilbyde som bosætningskommune. Roskilde har en stor koncentration af viden, som Ringsted gerne vil øse af, mens Roskilde er på jagt efter allierede, da byen ikke opfattes som »indfødt« medlem af Region Sjælland, mener Niels Ulrich Hermansen.

Der gøres meget for at få virksomheder til at flytte til Ringsted. For nylig lykkedes det at få Factory Outlet til at lægge sit næste indkøbscenter med et areal på 12.000 m² med 65 butikker og 1.000 parkeringspladser i Ringsted. Det seneste Factory Outlet blev åbnet i Budapest. Investorerne bag firmaet vurderede, at Ringsted var et bedre valg end det jyske Trekantsområde, fordi det indenfor 90 minutters bilkørsel er muligt at tiltrække tre millioner mennesker. Det åbner i 2008.

– På den måde udnytter vi vores naboskab til metropolen København/Malmø, og det synes jeg også resten af Region Sjælland bør gøre i stedet for at opfatte naboskabet som en begrænsning. I det hele taget bør regionens store byer støtte hinanden i at få virksomheder og institutioner til at flytte dertil, og droppe holdningen om, at hvis de ikke selv får noget, skal andre heller ikke have noget, mener borgme-

TEKST: JOURNALIST
SØREN R. THUESEN
FOTOGRAF: BO NYMANN,
OLE MALLING & BERT ELLEGAARD
COPYRIGHT: LEJRE FORSØGSCENTER

»I det hele taget bør regionens store byer støtte hinanden i at få virksomheder og Institutioner til at flytte hertil«

steren. Han ser det som et vink med en vognstang, at Kolding er ved at oprette et kontor i København, som blandt andet skal få virksomheder til at flytte til Syddjylland.

Læren fra Hamborg

Niels Ulrich Hermansen ser gerne, at Region Sjælland tager ved lære af oplandet omkring Hamborg, der har indrettet sig efter at være koblet tæt sammen med metropolen.

– Det er for galt, at det skal tage tre timer at rejse med offentlige transportmidler fra Lolland til Odsherred. I Hamborg-området ville rejsetiden for en lignende strækning være under det halve.

Ringsteds borgmester mener derfor, at prioritet nummer ét for Region Sjællands arbejde med den regionale udviklingsplan bør blive at skaffe et bedre offentligt transportnet og et fint forgrenet vejnet. •

Ringsted Kommune

Kommunen består af en bykerne med mange landsbysamfund rundt omkring, og er målt i areal en af Sjællands største. Og det på trods af, at der ikke skete sammenlægninger ved kommunalreformen. Kommunen arbejder systematisk på at øge bosætningen, og fra 2000 til nu er befolkningstallet øget med cirka 1.000, så der i dag bor 31.500 mennesker.

Kort og data om den regionale udvikling

På Region Sjællands hjemmeside kan man nu se data og kort for den regionale udviklingsmodel. På hjemmesiden kan du se data fra hver kommune og metodehåndbogen for den regionale udviklingsmodel. Udover de tal der indgår i den regionale udviklingsmodel er der vist en række basistal for kommunerne i regionen. Se mere på www.regionsjaelland.dk/rup

Den regionale udviklingsplan

Den regionale udviklingsplan skal bidrage til at skabe de bedste rammer for bæredygtig vækst og for borgernes livskvalitet. Udviklingsplanen er unik mulighed for, at alle aktører i regionen kan arbejde sammen om at definere visionen og målene for udviklingen af Region Sjælland.

FOTOGRAF: BO MALLING

Dialogkonferencer

Udvikling af Region Sjælland

– vær med til at drøfte målene for den regionale udviklingsplan

15. maj 2007: Roskilde Universitetscenter

22. maj 2007: Hotel Maribo Søpark

På to dialogkonferencer kan du høre om den regionale udviklingsplan.

Regionsrådet udsender i begyndelsen af maj 2007 en række mål for den regionale udvikling. Målene er til debat på to dialogkonferencer, der afholdes i Roskilde den 15. maj og i Maribo den 22. maj 2007.

DIALOGKONFERENCE I

HVOR: RUC, Universitetsvej 1, 4000 Roskilde, Auditorium 00

TIDSPUNKT: Den 15. maj 2007 kl. 12-16

DELTAGERE: Alle med interesse for regional udvikling

DELTAGERANTAL: Der kan maksimalt deltage 200 personer

TILMELDING: Deltagelse er gratis. Tilmelding skal ske via www.regionsjaelland.dk/rup senest den 1. maj 2007

DIALOGKONFERENCE II

HVOR: Hotel Maribo Søpark

TIDSPUNKT: Den 22. maj 2007 kl. 12-16

DELTAGERE: Alle med interesse for regional udvikling

DELTAGERANTAL: Der kan maksimalt deltage 150 personer

TILMELDING: Deltagelse er gratis. Tilmelding skal ske via www.regionsjaelland.dk/rup senest den 1. maj 2007

Du kan læse mere om den regionale udviklingsplan på www.regionsjaelland.dk/rup